

RELACIJE KVALITETA ODNOSA TRENER - SPORTISTA I PSIHOSOCIJALNOG FUNKCIONISANJA SPORTISTA: SISTEMATSKI PREGLEDNI RAD

Nikolina Kuruzović¹ i Valentina Đorić²

^{1 2} Fakultet za sport i psihologiju, Univerzitet Educons, Novi Sad, Srbija

Korespondencija: Valentina Đorić,
istraživač, asistent, +381643188346,
21000 Novi Sad, Srbija,
valentina.djoric@tims.edu.rs

SAŽETAK

Urođena tendencija formiranja socijalnih odnosa se reflektuje i u domenu sporta. Sport je značajni kontekst upoznavanja drugih, formiranja i održavanja odnosa. Osnovni cilj ovog naučnog rada jeste pregled i interpretacija rezultata istraživanja na temu kvaliteta odnosa trener-sportista i psihosocijalnog funkcionisanja sportista. Prateći instrukcije protokola za sistematske pregledne radove i meta-analizu PRISMA, pretražili smo nekoliko elektronskih baza naučnih radova i uključili ukupno 56 naučna rada u dalju obradu. Rezultati ukazuju na nekoliko aspekata psihosocijalnog funkcionisanja sportista koji su povezani sa odnosom trener-sportista. Ukazano je da pozitivni odnos sa trenerom doprinosi različitim aspektima motivacije i zadovoljstva sportista što se reflektuje u višem nivou njihovih performansi i želji da se nastavi sa sportskim aktivnostima. Takođe je primećeno da bolji odnos sa trenerom štiti sportiste od stresa, sagorevanja i negativnih emocionalnih stanja čime se čuva njihovo mentalno zdravlje. Osim toga, odnos sa trenerom usmerava način na koji sportista posmatra sebe, trenera i ceo tim. Rezultati naglašavaju jedinstven doprinos koji ima odnos trener-sportista u životu i radu sportiste, što može poslužiti kao vodič za dalja istraživanja i praksu u sportu.

Ključne reči: sport, odnos trener-sportista, psihosocijalno funkcionisanje sportista, PRISMA

UVOD

Sportsko okruženje je važan deo konteksta socijalnih odnosa (Jowett i Nezlek, 2011). Tokom različitih oblika učenja, treninga, takmičenja i drugih sportskih aktivnosti, pojedinci razvijaju socijalne odnose koji mogu imati visok nivo poverenja, bliskosti, posvećenosti, podrške, saradnje, prijateljske naklonosti, poštovanja, itd. (Jowett i Nezlek, 2011). Odnosi u sportu su kontekstualno specifičan tip socijalnih odnosa, gde pojedinci ispoljavaju i zadovoljavaju važne psihosocijalne potrebe (potreba za vezivanjem, potreba za podrškom, samoaktualizacijom i druge) i postižu brojne ciljeve (npr. razvoj sportskih kompetencija, podizanje nivoa sportskog uspeha, itd.) (Adie i sar., 2008).

U skladu sa teorijom međuzavisnosti, Kelley i sar. (1983, str. 38) definišu socijalne odnose kao "složenu i raznovrsnu međuzavisnost dve osobe koja traje određeni vremenski period". Ako se ova definicija primeni na oblast sporta, tada se odnosi između sportista, trenera, roditelja i drugih pojedinaca u sportskoj zajednici mogu posmatrati kroz različite oblike afektivne, kognitivne i bihevioralne međuzavisnosti (Jowett i Nezlek, 2011).

Svaki odnos u sportu ima specifičnu ulogu i funkciju u životu sportista, s obzirom na to da na različit način zadovoljavaju psihosocijalne potrebe sportista. Među brojnim odnosima u sportskom okruženju, odnos između trenera i sportiste se ističe kao najvažniji odnos (Jowett i Schanmugam, 2016). U početnim fazama bavljenja sportom, uloga trenera je povezana sa podrškom deci kako bi stekla samopouzdanje u novim i nepoznatim aktivnostima. Međutim, vremenom se produbljuje odnos između trenera i sportiste. Trener pre svega posmatra i razvija tehničke i fizičke veštine sportiste, ali ima i značajnu ulogu kao figura vezanosti (Davis i Jowett, 2010). Trener postaje dominantna osoba koja ima brojne psihosocijalne funkcije slične roditelju (Jowett i Schanmugam, 2016). On postaje autoritet u životu sportiste. Pored brojnih uloga, trener pruža podršku sportisti tokom psiho-fizičkih promena, aktivno sluša, brine se o sportisti i pruža mu podršku tokom treninga i takmičenja.

Može se zaključiti da vrsta sportskog okruženja, faza karijere sportiste, uzrast i druge individualne razlike oblikuju vrstu i učestalost interakcija između sportista i trenera (Côté, 1999). Možemo očekivati i varijacije u njihovom kvalitetu. Pod pojmom kvalitet socijalnih odnosa, podrazumevamo karakteristike, kako one pozitivne (bliskost, naklonost, pomoć, privrženost, poverenje itd.), tako i negativne (sukobi, rivalstvo, neprijateljstvo, agresija itd.), a koje se koriste za detaljniji opis odnosa (Berndt, 1996). Neki odnosi između trenera i sportista mogu se definisati kao visokokvalitetni, ako je pozitivna razmena u odnosu (poverenje, posvećenost, poštovanje itd.) dominantna. Odnosi nižeg kvaliteta uključuju brojne sukobe, nedostatak poverenja, nedostatak razumevanja i druge forme negativne relacijske razmene.

Mnoga istraživanja u domenu sporta fokusiraju se na kvalitet odnosa trener-sportista i različitih psiholoških varijabli, kao i varijabli različitih aspekata sportskih aktivnosti. Opšti zaključak je da visokokvalitetan odnos trener-sportista ima pozitivan uticaj na individualne psihološke i socijalne varijable sportista (Adie i Jowett, 2010), sportske rezultate (Jowett, 2005), sportska postignuća i samih sportista, ali i sportskih timova (Eys i sar., 2019), kao i na psihofizički rast i razvoj mladih sportista (Ullrich-French i Smith, 2006). Međutim, još uvek nije

potpuno jasno na koje sve psihosocijalne aspekte funkcionisanja sportista ovi odnosi imaju najveći efekat. U ovom radu će se predstaviti pregled aktuelne literature o odnosu trener-sportista. Cilj nam je da identifikujemo koji su najčešći aspekti psihosocijalnog funkcionisanja sportista povezani sa kvalitetom odnosa trener-sportista. Predstaviće se najvažnija saznanja i zaključci koji se odnose na ovu temu, jer razumevanje prirode, funkcije i važnosti odnosa trener-sportista može poboljšati stručnost trenera, proces obuke kao i ukupne sportske rezultate sportista.

METOD

Dizajn

Pregled obuhvata studije o kvalitetu odnosa trener-sportista i različite aspekte psihološkog i socijalnog funkcionisanja sportista. Sistematsko elektronsko pretraživanje dostupnih naučnih radova sprovedeno je u dva navrata. Prvi je sproveden 2000. godine putem platforme Konzorcijuma biblioteka u Srbiji (KoBSON), koja omogućava korišćenje elektronskih servisa za pretragu naučnih časopisa. Za pretragu naučnih časopisa korišćene su sledeće elektronske usluge: Wiley online library, Science Direct, Sage Journals, Oxford Journals, Emerald Insight, JSTOR, EBSCOhost. U drugom pretraživanju, tokom 2022. godine, korišćene su 2 elektronske biblioteke: Web of Science i Scopus. Tokom pretraživanja, korišćena je sledeća kombinacija ključnih reči: kvalitet odnosa trener-sportista.

Kriterijumi za uključivanje

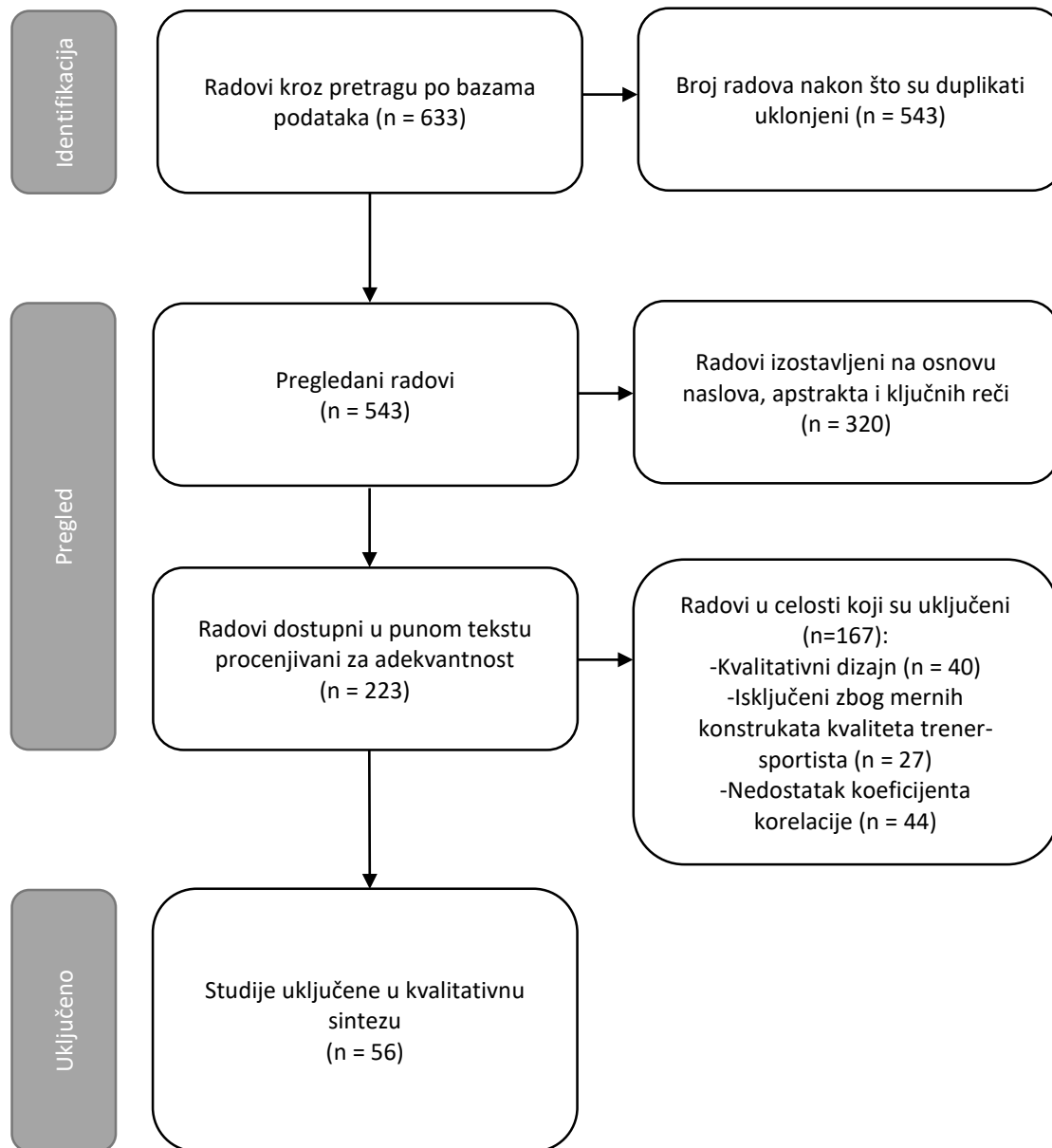
Selekcija studija tokom pretrage zasnovana je na sledećim kriterijumima: a) objavljeni originalni naučni radovi na srpskom i engleskom jeziku u periodu od 2000. do 2023. godine; b) kvantitativni tip istraživanja; c) radovi koji ispituju odnose kvaliteta odnosa trener-sportista i psihosocijalnih aspekata funkcionisanja sportista; d) sadrže podatke o koeficijentu korelacije između pomenutih varijabli; e) radovi imaju otvoren pristup (tekst u celosti). Apstrakti, konferencijski izveštaji, knjige i publikacije nisu uključeni u proces selekcije. Selekcija nije bila ograničena kriterijumima kao što su uzrast, pol, vrsta sporta, dužina uključenosti u sport, nivo takmičenja i obrazovanje.

Selekcija studija

Rezultati pretrage prikazani su na Slici 1. U vidu dijagrama u skladu sa PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) smernicama. Tokom faze identifikacije, ukupno je identifikovano 633 radova na temu kvaliteta odnosa trener-sportista (KoBSON = 354; Web of Science = 172; Scopus = 107). Tokom faze selekcije, isključeni su duplikati, što je smanjilo broj na ukupno 90 studija. Dva recenzenta su zatim pregledala naslove i sažetke prema deskriptorima, što je dovelo do ukupno 543 studija. U fazi odabira, recenzenti su nezavisno pregledali radove sa tekstom u celosti, dostižući sporazum od preko 90%. Nesuglasice i nedoumice su rešene putem diskusije. Tokom faze uključivanja, recenzenti su se

složili oko konačnog uzorka od 56 studija koje su uključene u kvalitativnu sintezu (KoBSON=27; Web of Science=23; Scopus=6).

Slika 1. Dijagram toka prema PRISMA smernicama.

REZULTATI

Deskriptivne karakteristike uključenih studija

Ukupan broj učesnika (videti Tabelu 1) (odjeljak Dodatak) u 56 studija iznosi 14304, kako muškaraca tako i žena. Najmlađi učesnik imao je 9 godina, a najstariji 40 godina ($M = 19.29 \pm 4.59$). Studije su obuhvatile sve nivoe takmičenja, kao i različite vrste sportova, među kojima su: individualni sportovi (atletika, gimnastika, streličarstvo, tenis, stoni tenis, plivanje, umetničko klizanje, skijanje i dr.) i timski sportovi (fudbal, košarka, odbojka, bejzbol, hokej, i dr.). Određene studije su procenjivale samo učesnike koji se bave individualnim sportovima (N

= 8), dok druge samo učesnike u timskim sportovima (N = 15), dok neke obuhvataju i individualne i timske sportove (N = 31). Što se tiče odnosa između trener-sportista i psihosocijalnih aspekata, najniži koeficijent korelacije iznosi $r = .07$, a najviši $r = .82$ ($M = .32.67 \pm 14.21$), što pokazuje da jačina povezanosti varira od niske do visoke.

Kvalitet socijalnih odnosa predstavljen je skorom na upitnicima koji procenjuju pozitivne i negativne karakteristike odnosa. Oni predstavljaju subjektivne procene određenih aspekata bliskih odnosa. Ispitalo se i ispunjenje određenih psihosocijalnih potreba (na primer, potreba za bliskošću, sigurnošću, podrškom itd.) i jačine interakcije između bliskih osoba (na primer, rešavanje sukoba, otkrivanje tajni) (Furman i Buhrmester, 1985). Najčešći su korišćeni oba tipa operacionalizacija: procesi ili oblici razmene i interakcije, kao i dobiti koja se ostvaruje kroz odnose (Ladd, Kochenderfer i Coleman, 1996). Upitnik za procenu kvaliteta odnosa između trenera i sportiste, koji je korišten u najvećem broju uključenih studija jeste Upitnik odnosa trener-sportista (The Coach-Athlete Relationship Questionnaire, CART-Q; Jowett i Ntoumanis, 2004). Pojedinačne studije su koristile ovaj upitnik dvojako, kao opštu meru kvaliteta odnosa (N = 40), i/ili kao procenu pojedinačnih dimenzija kvaliteta odnosa u sledećoj dinamici: posvećenost (N = 27), komplementarnost (N = 25) i bliskost (N = 14). U ostalim radovima, prisutne su sledeće mere kvaliteta odnosa trener-sportista: podrška (N = 6), povezanost (N = 4), zadovoljstvo odnosom (N = 3), konflikt (N = 2), blizina, povezanost, dubina, međuzavisnost odnosa, pozitivan uticaj, kazna, disfunkcija (N = 1).

Aspekti psihosocijalnog funkcionisanja sportista operacionalizovani su ukupnim skorom na većem broju upitnika samoprocene. Tabela 2 (odjeljak Dodatak) prikazuje psihosocijalne aspekte procenjene u 56 uključenih naučnih radova.

DISKUSIJA

Ova pregledna studija obuhvata ukupno 56 naučna rada koja proučavaju kvalitet odnosa trener-sportista kao i različitih aspekata psihosocijalnog funkcionisanja sportista. Cilj nam je bio da identifikujemo koje su oblasti psihosocijalnog funkcionisanja sportista povezane sa kvalitetom odnosa trener-sportista. Prema našem saznanju, ovo je prvi pregledni rad koji istražuje ovu temu. Pregled radova pokazuje da postoji nekoliko oblasti psihosocijalnog funkcionisanja sportista koje su povezane sa kvalitetom odnosa trener-sportista: motivacija i zadovoljstvo, varijable mentalnog zdravlja sportista, varijable samoprocene, percepcija trenera i tima.

Motivacija sportiste

Primećeno je da brojna istraživanja proučavaju odnose između kvaliteta odnosa i motivacije sportista. To nije iznenađujuće, s obzirom na činjenicu da se motivacija sportista smatra značajnim faktorom uspeha sportista (Jowett i sar., 2017). Primećeno je i da se koriste različite mere motivacije, što stvara detaljniju sliku o socijalnim odnosima sportista i motivacionim aspektima. Zaključuje se da sportisti koji imaju viši kvalitet odnosa sa trenerom pokazuju izraženiju sportsku motivaciju (Jackson & Beauchamp, 2010), veću intrinzičku

motivaciju (Adie & Jowett, 2010; Jõesaar i sar., 2011; Pacewicz i sar., 2020), osećaju da su zadovoljene njihove osnovne potrebe za autonomijom, kompetencijom i društvenim povezivanjem (Choi i sar., 2013), usmereni su ka ciljevima povezanim sa zadacima i veštinama (Adie & Jowett, 2010), i imaju izraženija postignuća (Isoard-Gauthier i sar., 2016; Nicholls i sar., 2017), kao i motivacione ishode poput napornog rada, uživanja u sportu i kompetencije (Chan i sar., 2018). Ovaj visok nivo motivacije se odražava i na nameru sportista da ulože visok stepen napora u sport (Jackson and Beauchamp, 2010) i spremnost da nastave sa sportskim aktivnostima (Gardner i sar., 2016).

Odnos sportiste sa trenerom stvara preduslov za poboljšanje ili smanjenje motivacije sportiste. Pozitivan, podržavajući odnos sa trenerom može stvoriti socijalnu klimu u kojoj pojedinac razvija svoje veštine, ali se takođe trudi da ostvari svoje ciljeve, što zadovoljava njegove osnovne psihološke potrebe (Felton & Jowett, 2013). Tumačenje ponašanja i uverenja sportiste od strane bliskih osoba utiče na njihova lična očekivanja, vrednosti i ponašanja koje vodi ka postizanju ciljeva. Ako se ponašanje i uverenja važnih osoba tumače kao pozitivna, dolazi do razvoja pozitivne slike o sebi i utiska o kompetenciji, kontroli, pozitivnom afektu i unutrašnjoj motivaciji (Jowett & Cramer, 2010). Sportista će uložiti više vremena i truda u sport ukoliko je zadovoljio potrebu za kompetencijom, povezanošću i autonomijom kroz odnos sa trenerom. Ovo se razlikuje od slučaja sportiste kod koga ovo nije prisutno i koji može zbog ovog čak napustiti sport (Adie i Jowett, 2010). Zaključak je da treneri kao važne osobe u životu sportiste imaju veliki uticaj na zadovoljenje njihovih osnovnih psiholoških potreba i razvoj autonomnih oblika motivacije. Svojim ponašanjem, oni mogu stvoriti društveni kontekst koji je podržavajući ili sabotirajući (Joesaar i sar., 2011).

Zadovoljstvo sportiste

Zadovoljstvo sportista je nakon motivacije, fokus različitih istraživanja u kontekstu socijalnih odnosa u sportu. Ono predstavlja pozitivnu emocionalnu reakciju na sportske aktivnosti i uključuje osećaje poput zabave, uživanja i ljubavi prema sportu. Primećeno je da kvalitetan odnos trenera i sportista rezultira većim zadovoljstvom sportista sopstvenim performansama, treningom, instrukcijama i ponašanjem trenera (Davis i Jowett, 2010; Jowett i Nezlek, 2011; Yang i sar., 2014; Zhang i Chelladurai, 2013). Takođe pokazuju veće zadovoljstvo sportom (Gardner i sar., 2016) i veću želju i strast za igranjem (Lafreiner i sar., 2008; Güllü, 2019). Primećeno je da su ovi sportisti više zadovoljni, i zbog mehanizama preliivanja (spillover) (Alfermann i sar., 2013). Prema Modelu posvećenosti sportu (Scanlan i sar., 2003), zadovoljstvo sportom je najjači prediktor posvećenosti sportu. Odnos sa trenerom predstavlja jedan od najznačajnijih izvora zadovoljstva sportista. Uključenost i podrška trenera, kao i njihovo zadovoljstvo postignućima sportista, su glavni izvori zadovoljstva sportista.

Mentalno zdravlje sportiste

Veći broj studija se bavi relacijom između kvaliteta odnosa trener-sportista i mentalnog zdravlja sportista. Bavljenje sportom (naročito na profesionalnom nivou) uključuje mnoge psihološke i fizičke zahteve s kojima se sportista suočava (Powers i sar., 2000). Ako sportista

nije spreman da se adekvatno i kontinuirano suočava sa pritiscima, to može dovesti do stresa, što može rezultirati sindromom izgaranja (burnout), pa čak i mentalnim poremećajima. Pozitivni odnosi s trenerom mogu imati i zaštitnu funkciju u stresnim situacijama. Ako sportista u odnosu sa trenerom dobija dovoljno podrške, razumevanja, utehe i naklonosti, osećaće se zaštićeno i sigurno, pa će se i lakše nositi sa stresnim situacijama. Pokazano je da su ovakvi sportisti manje skloni da tumače situacije kao pretnje, već da ih više doživljavaju kao izazov (Nicholls i sar., 2016), koriste funkcionalnije strategije suočavanja kao što su samokontrola, kontrola drugih i rešavanje problema (Nicholls i sar., 2016), koriste više pozitivnog samorazgovora (Ada i sar., 2021) i osećaju se psihološki sigurnije (Gosai i sar., 2021). Socijalni odnosi s trenerima ne samo da imaju zaštitnu funkciju, već su, kao što smo ranije spomenuli, i preduslov za zadovoljenje osnovnih potreba, dovode do odgovarajuće motivacije, pozitivne slike o sebi i mentalnog blagostanja, što sve zajedno poboljšava mentalno zdravlje sportista. Mnoga istraživanja ukazuju na to da postoji povezanost pozitivnog odnosa s trenerom sa psihološkim blagostanjem (Jowett i sar., 2017), opštim kvalitetom života (Powers i sar., 2020, 2020), vitalnošću (Felton i Jowett, 2013), napretkom u životu (Gosai i sar., 2021), pozitivnim afektom, srećom i zadovoljstvom životom (Lafreniere i sar., 2011; Felton i Jowett, 2015). Takođe je primećeno da sportisti koji imaju visokokvalitetni odnos sa trenerom imaju manje indikatora depresije. (Powers i sar., 2020), anksioznosti i poremećaja koncentracije usled anksioznosti (Scott i sar., 2020; Stephen i sar., 2022), negativnog afekta (Felton & Jowett, 2013), stresa (Lu i sar., 2016; Ullrich-French & Smith, 2006), sindroma izgaranja (Aunolaa i sar., 2018; Pacewicz i sar., 2020) i poremećaja ishrane (Shanmugam i sar., 2013; Shanmugam i sar., 2014).

Percepcija sebe i drugih

Još jedan važan psihološki aspekt funkcionisanja sportista je self koncept koji se posmatra u kontekstu socijalnih odnosa. Self koncept je način na koji osoba, prema različitim kriterijumima, posmatra i vrednuje sebe i važan je za sve segmente života. U kontekstu sporta, procesi samovrednovanja self koncept su posebno važni (Jowett i Cramer, 2010), jer su povezani s kognitivnim, afektivnim i bihevioralnim mehanizmima sportskih aktivnosti (Mortiz i sar., 2000). Rezultati istraživanja sugerišu da sportisti koji imaju bolji kvalitet odnosa s trenerom imaju viši nivo sportskog samopouzdanja (Gencer & Öztürk, 2018) i opšteg samopouzdanja (Scott i sar., 2020). Takođe je pokazano da imaju i viši skor na skalama self koncepta kao što su telesni, socijalni, sportski, fiziološki, mentalni self koncept kao i self koncept vezano za performanse i veštine (Jowett & Cramer, 2010; Scoffier i sar., 2010; Shapiro & Martin, 2014). Takođe imaju i veće opšte samopouzdanje (Jackson & Beauchamp, 2010) i više vrednuju svoje individualne sportske performanse (Zhang i Chelladurai, 2013; Contreira i sar., 2019). U kontekstu društvenih faktora slike o sebi, mnogi istraživači se fokusiraju na socijalne odnose koji su osnovni mehanizam razvijanja slike o sebi (Jowett & Cramer, 2010). Tokom interakcije i komunikacije sa trenerom, sportisti razmenjuju važne poruke kao što su očekivanje, podrška, povratna informacija, ohrabrenje, saradnja, saosećanje itd. Ovo takođe uključuje i manje pozitivne poruke poput kontrole, odbacivanja, kažnjavanja itd. Ovi signali su povezani sa trudom, sposobnošću, performansama, postignućima sportiste, itd. Ako je kvalitet odnosa sa

trenerom pozitivan, socijalna atmosfera će biti pozitivna. To će omogućiti internalizaciju pozitivne slike o sebi, jer osoba obično internalizuje standarde značajnih osoba ako ima snažnu pozitivnu vezu s njima (Jowett & Cramer, 2010). Način na koji sportista posmatra i procenjuje stvari, utiče na to kako ga posmatraju i procenjuju značajne osobe, naročito trener.

Zbog važne uloge trenera, mnogi istraživači su posmatrali kako sportisti doživljavaju trenera. U timskim sportovima, percepcija trenera, njihove lične karakteristike i ponašanje često se razlikuju zbog individualnog pristupa koji trener ima prema svakom igraču (Stein i sar., 2012). Sportista ne obraća toliko pažnje na odnos trenera sa drugima, već je fokusiran na lični odnos sa trenerom. Zato istraživači tvrde da je, kako bi se razumela ekipna atmosfera koju kreira trener, važno uzeti u obzir lično iskustvo svakog pojedinačnog sportiste (Stein i sar., 2012). Pokazano je da kvalitet odnosa između sportiste i trenera je povezan sa načinom na koji sportista posmatra trenera. Ukoliko je trener posvećen i blizak sportisti, sportista će ga doživljavati kao osobu koja ima dobre namere, kompetentnost i integritet (Zhang & Chelladurai, 2013), empatiju (Jowett i sar., 2012), sposobnost da vodi treninge i daje adekvatne instrukcije, kao i osobu koja pruža socijalnu podršku i ima demokratski pristup prema sportistima (Alfermann i sar., 2013). U ovakvoj međuljudskoj klimi, zadovoljstvo sportiste je veće (Davis i sar., 2016), konflikt je prisutan u manjem procentu, a kada se javi, brže se rešava (Jowett i sar., 2012; Jowett i sar., 2023). Sportista više veruje treneru i otvorenije komunicira (Zhang and Chelladurai, 2013; Jowett i sar., 2023), što se primeti između ostalog i u spremnosti da prijavi treneru povredu (npr. udarac u glavu i potres mozga) (Milroy i sar., 2018).

Trener takođe predstavlja vođu tima koji modifikuje i upravlja dinamikom grupe u željenom pravcu. U ovom procesu, odnos koji trener ima sa pojedinačnim sportistima doprinosi celokupnom timu. Pozitivna interakcija sa trenerom pomaže sportistima da se bolje integrišu u tim (Jowett and Chaundy, 2004) i da imaju veće zadovoljstvo timom i motivaciju za igru, što dovodi do veće efikasnosti samog tima (Hampson and Jowett, 2014; Cho i sar., 2020). Visok stepen međusobnog poverenja, poštovanja, posvećenosti i saradnje između trenera i sportiste ima pozitivan uticaj na osećaj zajedništva. Ako sportisti veruju i osećaju da im je trener blizak, da ima dugoročne planove sa igračima, da mogu da mu veruju i oslanjaju se na njega, počćeće da rade napornije, budu efikasniji i postignu više.

Iako istraživanje pruža važan uvid u značaj odnosa trener-sportista za psihosocijalno funkcionisanje sportista, konačna generalizacija je i dalje ograničena na nekoliko faktora. Najvažniji od njih je metodološke prirode i odnosi se na nedostatak spoljne kontrole procesa prikupljanja podataka. Ono što bi mnogo više metodološki opravdalo postupak bi bilo uključivanje nezavisnih, spoljnih istraživača u proces kontrole prikupljanja podataka. Još jedno ograničenje je prisutno kada je reč o fenomenu kvaliteta odnosa trener-sportista. Posebnu pažnju smo posvetili uključivanju radova koji konceptualizuju ovaj termin na sličan način. Međutim, verujemo da bi i ovde spoljni kontrolori imali ključnu ulogu. Sa ovim pitanjem je povezana i upotreba različitih mernih instrumenata u studijama. Iako smo u ovom pogledu suzili naše izbore, ostaje pitanje o uspešnosti postupka. Primetno je da za neke aspekte

psihosocijalnog funkcionisanja sportista broj studija (i veličina uzorka) nije dovoljan za donošenje konačnih zaključaka.

Stoga predlažemo da dalja istraživanja uspostave pouzdan teorijski i metodološki okvir za sam koncept odnosa trener-sportista. Takođe je potrebna spoljna kontrola procesa prikupljanja i analize podataka. Preporučuje se istraživanje ove teme u vezi sa uzrastom, dužinom angažmana u sportu, polom, vrstom sporta, nivoom takmičenja i brojnim drugim faktorima koji potencijalno modifikuju relacije odnosa trener-sportista i psihosocijalnog funkcionisanja sportiste. Takođe bi bilo interesantno proceniti, putem longitudinalnog istraživačkog dizajna, kako ovi odnosi utiču na psihosocijalno funkcionisanje sportista tokom vremena.

ZAKLJUČAK

Ovim preglednim radom o kvalitetu odnosa između trenera i sportiste, želeli smo da se fokusiramo na psihosocijalno funkcionisanje sportista. Želeli smo da identifikujemo aspekte psihosocijalnog funkcionisanja sportista na koje socijalni odnosi imaju efekat. Kada je u pitanju psihološko funkcionisanje sportista u fokusu su motivacija, zadovoljstvo, self koncept i varijable mentalnog zdravlja. Način na koji sportista opaža trenera i tim takođe je povezan sa odnosom trener- sportista.

Istraživači zaključuju da je potpuno opravdano smatrati da odnos trener-sportista predstavlja važni faktor koji doprinosi različitim motivacionim aspektima sportista. Sportisti koji imaju kvalitetan odnos sa trenerom imaju motivacione benefite poput veće posvećenosti, uključenosti, orijentacije ka cilju, itd., što rezultira većom sportskom efikasnošću. Ako je sportska aktivnost podržana visokokvalitetnim odnosom između trenera i sportiste, sportisti imaju emotivne benefite kao što su veće zadovoljstvo i uživanje, kao i želju za igrom, što je preduslov kontinuirane sportske aktivnosti. Ovaj odnos takođe predstavlja jedan od izvora pozitivne slike o sebi kod sportista, kao i samopouzdanja, i značajno doprinosi očuvanju mentalnog zdravlja sportista. Takođe se naglašava da kvalitetni odnosi sa trenerima usmeravaju sportiste ka pozitivnom percipiranju trenera i tima, što može uticati na efikasnost tima i odnose unutar tima.

Na osnovu prikazanih istraživačkih rezultata o kvalitetu odnosa između trenera i sportiste, može se zaključiti da ovi odnosi imaju jedinstvenu i značajnu ulogu u životu sportista. Bilo bi korisno da treneri imaju ovo na umu prilikom planiranja i razvoja sportske karijere svojih sportista. Glavni zaključci ovog istraživanja mogu se primeniti u sportskom okruženju kroz izgradnju visokokvalitetnih odnosa, na sistematičan način. Na taj način možemo stvoriti uslove za poboljšanje psihosocijalnog funkcionisanja sportista, što dovodi do boljih sportskih rezultata i performansi.

LITERATURA

1. Ada, E.N., Comoutos, N., Ahmad, H., Yildiz, R., Jowett, S., & Kazak, Z. (2021). The Coach-Athlete Relationship and Self-talk in Turkish Athletes. *Sustainability*, 13(11), 5764. <https://doi.org/10.3390/su13115764>
2. Adie, J.W., Duda, J.L., & Ntoumanis, N. (2008). Autonomy support, basic need satisfaction and the optimal functioning of adult male and female sport participants: A test of basic needs theory. *Motivation and emotion*, 32, 189-199. <https://doi.org/10.1007/s11031-008-9095-z>
3. Adie, J.W., & Jowett, S. (2010). Meta-Perceptions of the coach-athlete relationship, achievement goals, and intrinsic motivation among sport participants. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(11), 2750-2773. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2010.00679.x>
4. Alfermann, D., Geisler, G., & Okade, Y. (2013). Goal orientation, evaluative fear, and perceived coach behavior among competitive youth swimmers in Germany and Japan. *Psychology of Sport and Exercise*, 14, 307-315. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.11.005>
5. Antonini Phillippe, R., & Seiler, R. (2006). Closeness, co-orientation and complementarity in coach-athlete relationship: What male swimmers say about their male coaches. *Psychology of Sport and Exercise*, 7(2), 159-171. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2005.08.004>
6. Aunolaa, K., Sorkkilaa, M., Viljarantab, J., Tolvanena, A., & Ryba, T.V. (2018). The role of parental affection and psychological control in adolescent athletes' symptoms of school and sport burnout during the transition to upper secondary school. *Journal of Adolescence*, 69, 140-149. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2018.10.001> PMID:30316020
7. Berndt, T.J. (1996). Exploring the effects of friendship quality on social development. In: W.M. Bukowski, A.F. Newcomb, & W.W. Hartup (Eds.), *The Company They Keep: Friendship in Childhood and Adolescence* (346-365). Cambridge, England: Cambridge University Press.
8. Berscheid, E. i Reis, H. T. (1998). Attraction and close relationships. In: D.T. Gilbert, S.T. Fiske, & G. Lindzey (Eds.), *The Handbook of Social Psychology* (193-281). New York: McGraw-Hill.
9. Bois, J.E., Lalannem, J., & Delforge, C. (2009). the influence of parenting practices and parental presencde of children's and adolescents' pre-competitive anxiety. *Journal of Sports Sciences*, 27(10), 995-1005.
10. <https://doi.org/10.1080/02640410903062001> PMID:19847683
11. Carr, S. (2010). Adolescent-parent attachment characteristics and quality of youth sport friendship. *Psychology of Sport and Exercise*, 10, 653-661. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2009.04.001>
12. Carron, A.V., Bray, S.R., & Eys, M.A. (2002). Team cohesion and team success in sport. *Journal of Sports Sciences*, 20(2), 119-126. <https://doi.org/10.1080/026404102317200828> PMID:11811568
13. Chan, D. K. C., Keegan, R. J., Lee, A. S. Y., Yang, S. X., Zhang, L., Rhodes, R. E., & Lonsdale, C. (2018). Toward a better assessment of perceived social influence: The relative role of significant others on young athletes. *Scandinavian Journal Medicine and Science in Sports*, 29, 286-298. <https://doi.org/10.1111/sms.13320> PMID:30320928
14. Cho, S., & Baek, W. (2020). Coach-autonomy support and youth sport team efficacy mediated by coach-athlete relationship. *Social Behavior and Personality*, 41(1), 1547-1556. <https://doi.org/10.2224/sbp.2013.41.9.1547>
15. Choi, H., Cho, S., & Huh, J. (2013). The association between the perceived coach-athlete relationship and athletes' basic psychological needs. *Social behavior and personality*, 48(2), 1-9. <https://doi.org/10.2224/sbp.2013.41.9.1547>
16. Clarke, N.J., Harwood, C., & Cusion, C.J. (2004). A phenomenological interpretation of the parent-child relationship in elite youth football. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 5(2), 125-143. <https://doi.org/10.1037/spy0000052>
17. Côte, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sport. *Sport Psychologist*, 13(4), 395-417. <https://doi.org/10.1123/tsp.13.4.395>
18. Davis, L., & Jowett, S. (2010). Investigating the interpersonal dynamics between coaches and athletes based on fundamental principles of attachment. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 4, 112-132. <https://doi.org/10.1123/jcsp.4.2.112>
19. Eys, M., Bruner, M., & Martin, L. (2019). The dynamic group environment in sport and exercise. *Psychology of Sport and Exercise*, 42, 40-47. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2018.11.001>
20. Felton, L., & Jowett, S. (2013). Attachment and well-being: The mediating effects of psychological needs satisfaction within the coach-athlete and parent-athlete relational contexts. *Psychology of Sport and Exercise*, 14(1), 57-65. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.07.006>

21. Gardner, L.A., Magee, C.A., & Vella, S.A. (2016). Social climate profiles in adolescent sports: Associations with enjoyment and intention to continue. *Journal of Adolescence*, 52, 112-123. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2016.08.003> PMID:27544492
22. Gencer, E., & Öztürk, A. (2018). The relationship between the sport-confidence and the coach-athlete relationship in student-athletes. *Journal of Education and Training Studies*, 6(10), 7-14. <https://doi.org/10.11114/jets.v6i10.3388>
23. Güllü, S. (2019). The effect of the coach-athlete relationship on passion for sports: The case of male handball players in super league. *Journal of Education and Training Studies*, 7(1), 38-47. <https://doi.org/10.11114/jets.v7i1.3724>
24. Jackson, B., & Beauchamp, M.R. (2010). Efficacy beliefs in coach-athlete dyads: Prospective relationships using actor-partner interdependence models. *Applied Psychology: An International Review*, 59(2), 220-242. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2009.00388.x>
25. Jöesaar, H., Hein, V., & Hagger, M.S. (2011). Peer influence on young athletes' need satisfaction, intrinsic motivation and persistence in sport: A 12-month prospective study. *Psychology of Sport and Exercise*, <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2011.04.005>
26. Jowett, S. (2005). Partners on the sport field: The coach-athlete relationship, *The Psychologist*, 18, 412-415. <https://doi.org/10.1037/t80377-000>
27. Jowett, S., Adie, J. W., Bartholomew, K. J., Yang, S. X., Gustafsson, H., & Lopez-Jimenez, A. (2017). Motivational processes in the coach-athlete relationship: A multicultural self-determination approach. *Psychology of Sport and Exercise*, 32, 143-152. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2017.06.004>
28. Jowett, S., & Chaundy, V. (2004). An investigation into the impact of coach leadership and coach-athlete relationship on group cohesion. *Group Dynamics Theory Research and Practice*, 8(4), 302-311. <https://doi.org/10.1037/1089-2699.8.4.302>
29. Jowett, S., & Cramer, D. (2010). The prediction of young athletes' physical self from perceptions of relationships with parents and coaches. *Psychology of Sport and Exercise*, 11, 140-147. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2009.10.001>
30. Jowett, S., Lafrenière, M.K., & Vallerand, R. J. (2012). Passion for activities and relationship quality: A dyadic approach. *Journal of Social and Personal Relationships*, 30(6), 734-749. <https://doi.org/10.1177/0265407512467748>
31. Jowett, S., & Nezelek, J. (2011). Relationship interdependence and satisfaction with important outcomes in coach-athlete dyads. *Journal of Social and Personal Relationships*, 29(3), 287-301. <https://doi.org/10.1177/0265407511420980>
32. Jowett, S., & Shanmugam, V. (2016). Relational coaching in sport: Its psychological underpinnings and practical effectiveness. In: R. Schinke, K.R. McGannon, & B. Smith (Eds.), *Routledge International Handbook of Sport Psychology* (471-484). Routledge/Taylor & Francis Group.
33. Kelley, H.H., Berscheid, E., Christensen, A., Harvey, J.H., Huston, T.L., Levinger, G., McClintock, E., Peplau, L.A., & Peterson, D. (1983). Analyzing close relationships. In: H.H. Kelley, E. Berscheid, A. Christensen, J.H. Harvey, T.L. Huston, G.E. Levinger, E. McClintock, L.A. Peplau, & D. Peterson, (Eds.), *Close Relationships: Development and Change* (20-67). New York: Freeman.
34. Lu, F.J.H., Lee, W.P., Chang, Y., Chou, C., Hsu, Y., Lin, J., & Gill, D.L. (2016). Interaction of athletes' resilience and coaches' social support on the stress-burnout relationship: A conjunctive moderation perspective. *Psychology of Sport and Exercise*, 22, 202-209. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2015.08.005>
35. Mortiz, S.E., Felt, D.L., Fahrbak, K.R., & Mack, D.E. (2000). The relation of self-efficacy measures to sport performance: A meta-analytic review. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 71(3), 280-294. <https://doi.org/10.1080/02701367.2000.10608908> PMID:10999265
36. Pacewicz, C.E., Smith, A.L., & Raedeke, T.D. (2020). Group cohesion and relatedness as predictors of self-determined motivation and burnout in adolescent female athletes. *Psychology of Sport & Exercise*, 50, 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2020.101709>
37. Powers, M., Fogaca, J., Gurung, R.A.R., & Jackman, C.M. (2020). Predicting student-athlete mental health: Coach-athlete relationship. *Journal of Psychological Research*, 25(2), 172-180. <https://doi.org/10.24839/2325-7342.JN25.2.172>
38. Rutten, E.A., Schuengel, C., & Dirks, E. (2011). Predictors of antisocial and prosocial behavior in an adolescent sports context. *Social Development*, 20(2), 294-315. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2010.00598.x>

39. Scanlan, T.K., Russell, D.G., Beals, K.P., & Scanlan, L.A. (2003). Project of elite athlete commitment: A direct test and expansion of the sport commitment model with elite amateur sportsmen. *Journal of Sport & Exercise psychology*, 25(3), 377-401. <https://doi.org/10.1123/jsep.25.3.377>
40. Scoffier, S., Maiano, C., & d'ArripeLongueville, F. (2010). The effects of social relationships and acceptance on disturbed eating attitudes in elite adolescent female athletes: The mediating role of physical self-perceptions. *International Journal of Eating Disorders*, 43, 65-71. <https://doi.org/10.1002/eat.20597> PMID:19247995
41. Scott, C.L., Plateau, C.R., & Haycraft, E. (2020). Teammate influences, psychological well-being, and athletes' eating and exercise psychopathology: A moderated mediation analysis. *International Journal of Eating Disorders*, 53, 564-573. <https://doi.org/10.1002/eat.23222> PMID:31922279
42. Shapiro, D.R., & Martin, J.J. (2014). The relationships among sport self-perceptions and social well-being in athletes with physical disabilities. *Disability and Health Journal*, 7, 42-48. <https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2013.06.002> PMID:24411506
43. Stein, J., Bloom, G.A., & Sabiston, C. (2012). Influence of perceived and preferred coach feedback on youth athletes' perceptions of team motivational climate. *Psychology of Sport and Exercise*, 13, 484-490. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2012.02.004>
44. Sukys, S., Lisinskiene, A., & Tilindiene, L. (2015). Adolescents' participation in sport activities and attachment to parents and peers. *Social Behavior and Personality*, 43(9), 1507-1518. <https://doi.org/10.2224/sbp.2015.43.9.1507>
45. Uchino, B.N. and Reblin, M. (2009). Health and relationships. In: H.T. Reis, & S. Sprecher (Eds.), *Encyclopedia of Human Relationships* (792-797). Thousand Oaks: Sage Publications.
46. Ullrich-French, S., & Smith, A.L. (2006). Perceptions of relationships with parents and peers in youth sport: Independent and combined prediction of motivational outcomes. *Psychology of Sport & Exercise*, 7, 193-214. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2005.08.006>
47. Vazou, S., Ntoumanis, N., & Duda, J. (2006). Predicting young athletes' motivational indices as a function of their perceptions of the coach-and-peer-created climate. *Psychology of Sport and Exercise*, 7(2), 215-233. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2005.08.007>
48. Zhang, Z., & Chelladurai, P. (2013). Antecedents and consequences of athlete's trust in the coach. *Journal of Sport and Health Science*, 2, 115-121. <https://doi.org/10.1016/j.jshs.2012.03.002>
49. Yang, S. X., Jowett, S., & Chan, D. K. C. (2014). Effects of big-five personality traits on the quality of relationship and satisfaction in Chinese coach-athlete dyads. *Scandinavian Journal Medicine and Science in Sports*, 25, 568-580. <https://doi.org/10.1111/sms.12329> PMID:25367655
50. Wall, J.M., Baugh, L.M., Pradhana, K., Beauchamp, M.R., Marshall, S.K., & Young, R.A. (2019). The coach-parent relationship in Canadian competitive figure skating: An interpretive <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2019.101577>

DODATAK

Tabela 1.

Br.	Autor/i	Godina izdanja	N	Sport Individualni/Timski	Uzrast As/Opseg	Skale instrumenata za procenu kvaliteta odnosa trener-sportista	Varijable psihosocijalnog funkcionisanja sportista				
							Timska kohezija (socijalna)		Timska kohezija (zadatak)		
	Jowett i Chaundy	2004	111	Timski	21.08	Posvećenost Bliskost Komplementarnost	.36 .31 .29		.50 .48 .48		
	Amorosea i Butcherb	2007	581	Individualni Timski	17.50	Povezanost		Sportska motivacija		.45	
	Rutten at al.	2007	260	Timski	14.80	Kvalitet odnosa	Moralno rasuđivanje .21	Moralna atmosfera .45	Antisocijalno ponašanje .38	Prosocijalno ponašanje .26	
	Lafreiner i sar.	2008	157	Timski	20.23	Posvećenost Bliskost Komplementarnost	Harmonična strast za sportom .28 .35 .38		Opsesivna strast za sportom .22 .22 -		
	Olympiou i sar.	2008	591	Timski	16-36	Posvećenost Bliskost Komplementarnost	Motivativacijska klima:				
							Kazna -.15 -	Opažanje nejednakosti -.22 -.19	Važnost uloge .42 .42	Kooperativno učenje .44 .39	Trud/Napredak .49 .47
	Jowett	2008	138	Individualni Timski	18-31	Relacijsko zadovoljstvo			Intrinzička motivacija .27		
	Jowett	2007	303	Individualni Timski	12-18	Kvalitet odnosa			Self koncept (fizički) .63		
	Adie i Jowett	2010	194	Individualni	21.50	Kvalitet odnosa Posvećenost Bliskost Komplementarnost	Težnja ka usavršavanju .35 .22 .39 .35	Izbegavanje izvođenja -.24 -.20 -.25 -.21	Intrinzička motivacija .26 .29 .29 -		
	Davis i Jowett	2010	309	Individualni Timski	19.90	Afektivna vezanost: Izbegavajući Anksiozni Relacijsko zadovoljstvo	Zadovoljstvo (performanse) .45 -.28 .46	Zadovoljstvo (trening) -.39 -.16 .61	Zadovoljstvo (tretman) -.48 -.22 .67		

Jowett i Cramer	2010	173	Individualni	17.55	Podrška Razvijenost odnosa	Self koncept -Veštine	Self koncept -Telo	Self koncept -Fiziološki	Self koncept -Mentalni	Self koncept -Perform.	
						.34	.29	.28	.37	.38	
						.43	.36	.33	.44	.47	
Jackson i Beauchamp	2010	58	Individualni	15.52	Posvećenost Zadovoljstvo	Samoeфикаsnost		Efikasnost trenera		Trud	
						-	.46	.73			
						.42	.60	.41			
Lafreniere i sar.	2011	104	Individualni Timski	22.04	Kvalitet odnosa Posvećenost Bliskost Komplementarnost	Osećanje sreće					
						.33	.38	.52	.52		
Jowett i Nezelek	2011	138	Individualni	18-40	Relacijska međuzavisnost	Zadovoljstvo (performanse)		Zadovoljstvo (trening)		Zadovoljstvo (tretman)	
						.67	.34	.82			
Rutten i sar.	2011	439	Individualni Timski	13.72	Podrška Afektivna podrška	Moral	Antisocijalno ponašanje	Prosocijalno ponašanje	Ferplej stav	Moralna atmosfera	
						.20	-.55	.46	.23	.65	
						-	-	.36	.29	.44	
Jowett i sar.	2012	178	Individualni Timski	20.40	Kvalitet odnosa	Zadovoljstvo treningom i tretmanom			Empatija trenera		
						.63	.78				
Jowett i sar.	2012	103	Individualni Timski	22.04	Kvalitet odnosa	Harominična strast za sportom		Opsesivna strast za sportom		Konflikt sa trenerom	
						.55	.26	-.55			
Jowett i Shanmugam	2012	150	Timski	20.07	Posvećenost Bliskost Komplementarnost	Timska efikasnost					
						.37	.33	.29			
Shanmugam i sar.	2013	411	Individualni Timski	20.95	Podrška Konflikt	Perfekcionizam (personalni)	Perfekcionizam (samokritični)	Samopouzdanje	Depresija	Poremećaj hranjenja	
						.13	-.08	.12	-.13	.62	
						.16	.22	-.20	.23		
Davis i sar.	2013	107	Individualni Timski	20.60	Kvalitet odnosa	Zadovoljstvo odnosom					
						.34					
Felton i Jowett	2013	300	Individualni Timski	20.40	Kvalitet odnosa	Zadovoljstvo zadovoljenjem potreba:			Vitalnost	Self koncept	Self koncept
						Autonomija	Kompetencija	Povezanost		(veštine)	(performanse)
						.52	.61	.60	.19	.18	.16
Zhang i Chelladurai	2013	215	/	20.00	Posvećenost Kooperativnost	Performanse	Opažanje pravednosti	Opažanje dobronamernosti	Opažanje integriteta	Opažanje kompetentnosti	Poverenje
						.46	.42	.40	.39	.43	.64
						.44	.44	.44	.47	.40	.58

Choi i Huh	2013	328	Individualni Timski	20.00	Posvećenost Bliskost Komplementarnost	Zadovoljenje potrebe: Autonomija		Zadovoljenje potrebe: kompetencija			Zadovoljenje potrebe: Povezanost				
						.19	-	.13							
						.32	.31	.39							
						.30	.39	.39				.38			
Alfermann i sar.	2013	173	Individualni	13.20	Podrška Bliskost	Trening i instrukcije		Positivni feedback		Težnja za usavršavanju		Težnja ka performansama		Zadovoljstvo sportiste	
						.48	.47	.64	.22	.33					
						.56	.43	.51	-.27				.61		
Davis i Jowett	2014	192	Individualni Timski	16-32	Afektivna vezanost: Izbegavajući Anksiozni	Zadovoljenje potrebe		Vitalnost		Samopouzdanje		Negativni afekat		Self koncept (veštine)	
						-.14	-.24	-.16	.21	-.21	-.14	-.17			
						-	-.17	-.16	.38	-.10	-	-	-		
Shanmugam i sar.	2014	411	Individualni Timski	20.95	Podrška konflikt	Perfekcionizam (personalni)		Perfekcionizam (samokritični)		Samopouzdanje		Depresija		Poremećaj hranjenja	
						.13	-.08	.12	-.13	-.13					
						.16	.22	-.20	.23				.12		
Hampson i Jowett	2014	150	Timski	20.07	Posvećenost Bliskost Komplementarnost	Timska efikasnost									
						.37	.33	.29							
Yang i sar.	2014	350	Individualni Timski	21.00	Kvalitet odnosa	Zadovoljstvo (trening)									
						.70									
Felton i Jowett	2015	241	Individualni Timski	20.74	Afektivna vezanost: Izbegavajući Anksiozni Sigurni	Zadovoljstvo performansama		Zadovoljstvo životom		Depresija		Negativni afekat			
						-.21	-.21	.28	.18						
						-	-	.27	.17						
						.13	.18	-.21	-.13						
Gardner i sar.	2016	393	Individualni Timski	13.03	Kvalitet odnosa	Uživanje				Namera da se nastavi sa treniranjem					
						.47				.33					
Isoard-Gauthier i sar.	2016	360	Individualni Timski	21.00	Posvećenost Bliskost Komplementarnost	Sagorevanje sportiste:						Težnja ka postignuću:			
						Smanjeno postignuće		Iscrpljenost		Devaluacija sporta		Usavršavanje		Izbegavanje	
						-.14	-	-.23	.31	.21					
						-.16	-.19	-.24	.26	-					
						-.18	-.18	-.28	.32	.12					
Lu i sar.	2016	218	Individualni Timski	20.04	Podrška	Životni stres				Sagorevanje sportiste					
						-.32				-.23					

						Procena stresa:				Suočavanje sa stresom:			
						Pretnja	Izazov	Centralnost	Samokontrola	Kontrola drugih	Bez kontrole	Zadatak	Isključivanje
Nicholls i sar.	2016	274	Individualni Timski	21.59	Posvećenost Bliskost Komplementarnost	- -.24 -.35	.42 .22 .55	- .18 -	.45 .26 .53	.44 .28 .54	-.26 - -.44	.28 .19 .38	-.20 - -.20
										Postignuće- usavršavanje			
Nicholls i sar.	2017	104	Team	9-20	Kvalitet odnosa Posvećenost Bliskost Komplementarnost					.33 .27 .24 .39			
Jowett i sar.	2017	756	Individualni Timski	14-27	Kvalitet odnosa	Zadovoljstvo zadovoljenjem potreba .73			Samodeterminišuća sportska motivacija .52		Mentalno blagostanje .46		
						Motivacijski ishodi: Kompetencija			Motivacijski ishodi: Trud		Motivacijski ishodi: Uživanje		
Chan i sar.	2018	904	Individualni Timski	9-18	Pozitivni uticaj Kazna Disfunkcija		.30 -.07 -.08			.40 - -.21		.41 -.09 .14	
										Sportsko samopouzdanje			
Gencer i Ozturk	2018	198	Individualni	15-25	Posvećenost Bliskost Komplementarnost					.38 .37 .30			
										Motivacijska klima (usavršavanje)			
Avci i sar.	2018	96	Timski	19.97	Bliskost Posvećenost Komplementarnost					.27 .33 .33			
										Sagorevanje sportiste (iscrpljenost):			
Davis i sar.	2018	82	Timski	19.87	Kvalitet odnosa Posvećenost Bliskost Komplementarnost					-.33 -.26 -.37 -.22			
										Izveštavanje trenera o povredama			
Milroy i sar.	2018	268	/	19.16	Afektivna vezanost: Izbegavajući Anksiozni Sigurni					- .13 -.15			
										Sagorevanje sportiste:			
Davis i sar.	2019	210	Individualni Timski	18.00	Kvalitet odnosa	Smanjenje postignuća -.26			Emocionalna iscrpljenost -.36		Devaluacija sporta -.25		
Davis i sar.	2019	182	Individualni Timski	21.10	Kvalitet odnosa	Zadovoljstvo (performanse) .60			Zadovoljstvo (trening) .59		Zadovoljstvo (tretman) .55		

					Harmonična strast za sportom				Opsesivna strast za sportom				
Gullu	2019	200	Timski	20-30	Kvalitet odnosa	.38				.27			
					Bliskost	.33				.36			
					Posvećenost	.46				.32			
					Komplementarnost	.33				.18			
					Zadovoljstvo zadovoljenjem osnovnih potreba:				Zadovoljstvo sportiste:				
Contreira i sar.	2019	182	Individualni Timski	16.24	Bliskost	Kompetencija	Autonomija	Povezanost	Trening i instrukcije	Individual. perfo.	Tretman		
						.19	.27	.32	.42	.24	.45		
						.27	.34	.32	.42	.36	.50		
					Komplementarnost	.30	.33	.23	.45	.29	.52		
					Timska efikasnost:				Orijentacija ka ciljevima:				
Robert i sar.	2019	185	Individualni Timski	17.27	Komplementarnost	Sposobnost	Trud	Izdržljivost	Jedinstvo	Priprema	Zadatak	Ego	
						.32	.37	.23	.23	.34	.44	-	
						.41	.40	.26	.28	.39	.38	-	
					Posvećenost	.30	.32	.24	.19	.37	.40	.53	
					Kvalitet života			Depresija		Anksioznost			
Powers i sar.	2020	79	Individualni Timski	19.50	Posvećenost	.38			-.36		-		
						Komplementarnost	.37		-.44		-.26		
							.36			-.41		-	
					Timska efikasnost								
Cho i sar.	2020	254	Timski	16.45	Kvalitet odnosa	.73							
					Sagorevanje sportiste								
Choi i sar.	2020	302	Individualni Timski	21.63	Kvalitet odnosa	-.60							
					Motivacija								
Nascimento i sar.	2020	335	Timski	16.02	Blizina	Amotivacija		Regulacija (introjekcija)	Regulacija (identifikacija)	Regulacija (integracija)	Regulacija (intrinzička)		
						-.16		.11	.21	.19	.21		
						-.21		.18	.31	.29	.28		
					Komplementarnost	-.12		.21	.26	.23	.25		
					Psihološka bezbednost		Napredak u životu		Pozitivni afekat		Individualne performanse	Timske performanse	
Gosai i sar.	2021	166	Timski	20.86	Posvećenost	.28		.27		.36		.51	
						Komplementarnost	.24		.24		.25		.51
							.26		.26		.37		.47
									.48	.48			
					Stres								
De Silva i sar.	2021	23	Timski	18.04	Posvećenost	-.52							
						Komplementarnost	-.42						
					Namera da se nastavi sa treniranjem								
Wekesser i sar.	2021	148	Timski	13.83	Posvećenost	.23							
						Komplementarnost	.18						
							.25						

Ada i sar.	2021	477	Individualni i Timski	19.24	Bliskost Posvećenost Komplementarnost	Negativni samogovor:			Pozitivni samogovor:			
						Briga	Povlačenje	Somatski umor	Priprema	Kontrola anksiozn.	Poverenje	Instrukcije
						-.11	-.23	-.14	.28	.16	.29	26.
						-.12	-.19	-.14	.26	.17	.27	.25
						-.13	-.21	-.13	.27	.16	.29	.26
Stephen i sar.	2022	142	Individualni	26.59	Bliskost Posvećenost Komplementarnost	Samoeфикаsnost			Anksioznost (ometanje koncentracije)			
						.67					-.34	
						.56					-.24	
						.52					-.32	
Fan i sar.	2022	272	Individualni	19.95	Kvalitet odnosa	Zadovoljstvo zadovoljenjem osnovnih potreba:			Sagerovanje sportista			
						.56			-.47			
Davis i sar.	2023	350	Individualni Timski	19.18	Kvalitet odnosa	Zadovoljstvo zadovoljenjem osnovnih potreba:						
						Autonomija		Kompetencija		Povezanost		
						.53		.35		.38		
Jowett i sar.	2023	379	Individualni Timski	21.36	Posvećenost Bliskost Komplementarnost	Komunikacija: Rešavanje konflikata		Komunikacija: Otvorenost		Psihološka bezbednost		
						.19		.43		.30		
						.28		.29		.29		
						.36		.29		.35		

Tabela 2. Aspekti psihosocijalnog funkcionisanja sportista

Motivacija:	Samoopažanje:	Opažanje karakteristika tima:
<ul style="list-style-type: none"> • Sportska motivacija; • Intrinzička motivacija; • Orijentacija ka cilju (ego, zadatak, veštine; izbegavanje); • Motivativacijski ishodi; • Samodeterminišuća motivacija; • Zadovoljstvo zadovoljenjem osnovnih potreba (autonomija, kompetencija, povezanost); • Namera da se nastavi sa bavljenjem sportom; • Ulaganje truda; • • Mentalno zdravlje; • Mental blagostanje; • Kvalitet života; • Sreća; • Zadovoljstvo životom; • Napredak u životu; • Vitalnost; • Sportsko sagorevanje; • Stres; • Procena stresa; • Suočavanje sa stresom; • Psihološka bezbednost; • Pozitivni i negativni afekat; • Depresija; • Poremećaj ishrane; • Anksioznost; • Anksioznost (ometanje koncentracije); • Pozitivni i negativni samogovor.	<ul style="list-style-type: none"> • Self-koncept (veština, performanse, fizičko, telesno, fiziološko, mentalno, sportske kompetencije); • Sportsko samopouzdanje; • Opšte samopouzdanje; • Samoefikasnost; • Perfekcionizam (personalni, samokritički); • Moralno rasuđivanje; • Antisocijalno i prosocijalno ponašanje; • Ferplej stavovi. • Individualne performanse. • • Sportsko zadovoljstvo; • Zadovoljstvo (performanse, trening, instrukcije, tretman); • Opšte sportsko zadovoljstvo; • Strast za sportom (harmonično, opsesivno); • Uživanje.	<ul style="list-style-type: none"> • Timska efikasnost; • Timska kohezija (socijalna, zadatak); • Motivativacijska atmosfera (ego, performanse, kazna, opažanje nejednakosti, važna uloga, saradničko učenje, trud/napredak i veštine); • Timske performanse. • Opažanje trenera: • Karakteristike trenera (pravednost, integritet, instrukcije, trening kompetencije, podrška, demokratsko ponašanje, pozitivni fodbek, dobronamernost); • Konflikt; • Poverenje; • Efikasnost trenera; • Empatija trenera; • Komunikacija sa trenerom; • Zadovoljstvo odnosom; • Izveštavanje trenera o povredama.

